

Treći, završni dio ove studije (str. 209—323), koji je po sadržaju najinteresantniji i najaktualniji, Smiljan Kožul posvećuje nauci o ženidbi kako je prikazana u dokumentima Drugog vatikanskog koncila.

Ponajprije iznosi iter, to jest povijest koncilskog teksta — rasprave, nastojanja i teškoća sa kojima su se susretali koncilski oci da malo-pomalo stvore novu koncepciju ženidbe — počevši od tekstova koje su pripremile razne komisije, pa do definitivnog teksta o braku i obitelji koji se nalazi osobito u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes*, brojevi 47—52. U daljnjem izlaganju daje se kratak pregled žive pokoncilske rasprave i nabrajaju se glavne karakteristike teksta. U prvom redu Koncil je htio osvjetliti glavne istine, dati opće smjernice o braku, ne ulazeći u pojedinosti, a u pastoralnom stilu upućenom i razumljivom svim ljudima. Tekst o braku ima doktrinarno značenje. Slijedeće bitno obilježje koncilskog teksta je njegova posvemašnja zasnovanost na Bibliji. Najveća novost sastoji se u tome što se u tekstu brak promatra s personalističko-egzistencijalnog stanovišta i na taj način dolaze do izražaja najrazličitije vrijednosti braka. Važno je spomenuti da koncilski oci umjesto 'contractus matrimonialis' upotrebljavaju 'foedus coniugalis'. Dakle, brak nije trgovina da bi ga se označavalo riječju 'ugovor', nego posvemašno ujedinjenje sudbina i života muža i žene koje se označuje kao 'savez'. Kao što je Božji savez s izabranim narodom i Kristov sa Crkvom savez vjernosti, tako je i brak savez jedinstva, nerazrješivosti i posvemašnje ljubavi. Treba također spomenuti da Koncil izostavlja hijerarhični poredak ciljeva braka. Na kraju ovog trećeg dijela knjige autor odgovara na pitanje: što naučava Koncil u *Gaudium et spes* br. 47—52 o biti braka? — U ovoj konstituciji prevladano je tjeskobno poimanje braka kako ga shvaća C I C gdje je bit poistovjećena s predavanjem i primanjem prava na tijelo s obzirom na čine prikladne za rađanje djece. Mnogi su teolozi i pravници u šali govorili da se brak prema *Codexu* može nazvati 'fabrica angelorum'. Naime, Drugi vatikanski koncil proširuje bitni objekt bračnog sjedinjenja, tvrdeći da se bit braka sastoji u *intimnoj zajednici života i ljubavi supruaga koja je po svojoj naravi usmjerena rađanju i*

odgajanju potomstva, te uzajamnom pomaganju. Da je 'zajedništvo života' ona najintimnija bit braka vidi se iz tvrdnje: »Brak nije ustanovljen samo za rađanje djece... Zbog toga i kad nema djece... brak ostaje kao zajednica i zajedništvo čitavog života...« (GS br. 50). Pisac zaključuje da je najveći doprinos Koncila na području nauke o braku upravo u tome što je ustvrdio da zajedništvo života supruaga spada u samu bit ženidbe.

Smiljan Dragan Kožul pokazao se u ovoj svojoj prvoj knjizi vrsnim znanstvenim radnikom, što pokazuje i sama činjenica da mu je rad uvršten u niz 'Presenza culturale' ed. L.I.E.F. Knjiga s bogatom bibliografijom (str. 15—31) od izvanredno je velike važnosti ponajprije za pravo, a zatim za teologiju i povijest. U njoj je dana nova i potpunija sinteza o razvoju nauke o biti ženidbe u razdoblju od C I C do Drugog vatikanskog koncila; ova studija daje nove spoznaje, potiče na daljnja istraživanja i primjene na pravno-praktičnom polju, pripremajući tako novi, bolji zakonik Crkve. Spomenimo još vrlo lijep omot i opremu ove knjige pa da bude opravdano preporučena svima koji se bave tom problematikom.

Završavajući ovaj prikaz čestitamo autoru i želimo da nastavi znanstveno-istraživački rad, pišući također hrvatskim jezikom kako bi znanstvena dostignuća bila dostupnija većem broju naših ljudi.

Matija BERLJAK

JEZUSOVA BLAGOVEST. Prevod evangelijev po grškom izvorniku ekumenske znanstveno-kritičke izdaje THE GREEK NEW TESTAMENT, Stuttgart 1975. Preveo dr France Rozman, Ljubljana 1979, strana 311.

U pet godina Slovenci su dobili pet izdanja prijevoda Svetoga pisma Novoga zavjeta: 1) Ekumensko Sveto pismo (Ljubljana 1974), 2) Evangelij in apostolska dela (Lj 1977), 3) Sveto pismo Nove zaveze (Lj 1977), 4) Evangelij in apostolska dela (Celovec 1977), 5) Jezusova Blagovest (Lj 1979). Za Ekumensko izdanje komentar i tumačenje dao je prof. dr Ivan Rupnik i to na temelju izdanja koje je izišlo prije toga (prof. Andrej Snoj). A pretposljednje izdanje (Sveto pismo Nove zaveze. Evangelij in apostolska dela) priredio je sa svojim suradnicima prof.

Janko Moder. Ovaj je prijevod prof. Moder priredio na temelju izvrsnog francuskog prijevoda Bible de Jerusalem. Bibličari prof. dr A. Ambrožič i pok. prof. dr S. Cankar su prijevod stručno pregledali, tako te je usklađen s izvornikom, a opet preveden na izvrstan slovenski jezik. Prof. Moder je naime poznati stručnjak za slovenski jezik i književnost. Prijevod je doista elegantan, koncizan.

Unatoč tolikim izdanjima Svetoga pisma Novoga zavjeta u samo nekoliko godina, u tako malom narodu kao što je to slovenski, objelodanio je lanjske godine i prof. dr France Rozman prijevod Novoga zavjeta (samo Evandjelja). Ovaj Rozmanov prijevod je po mnogome jedinstven. Rozman je preveo Evandjelja s grčkog izvornika. To samo po sebi ne bi predstavljalo neko posebno dostignuće. I u nas su zadnjih godina izišla dva izvrsna prijevoda Novoga zavjeta, oba s grčkog izvornika, prijevod prof. Rupčića i prijevod dr Bonaventure Dude i dr Jerka Fućaka. Oba su prijevoda dobro i izvrsno primljena u našem narodu. Prijevod Novoga zavjeta Duda i Fućaka dapače doživio je već nekoliko izdanja za samih pet-šest godina, što je također značajna pojava za naš narod. Dakako, isto vrijedi i za Rupčićev prijevod u Bibliji KS. Međutim, Rozmanov se prijevod po nečemu razlikuje i od Rupčićeva i od Duda-Fućakova prijevoda. Rozman je, naime, sudjelovao na seminarima za prevodioce Biblije koje je i u nas organiziralo Britansko biblijsko društvo. Na tim je seminarima upoznao načela prevodenja Svetog pisma u suvremeni govorni jezik jednog naroda. Rozman je, poučen iskustvom koje je Svjetsko biblijsko društvo, a posebno Britansko biblijsko društvo imalo u prijevodima Biblije na suvremeni jezik, preveo Sveto pismo s grčkog izvornika na suvremeni govorni slovenski jezik. Sveto pismo Novoga zavjeta napisali su grčkim jezikom ljudi kojima grčki jezik uopće nije bio materinski (izuzmimo Luku i eventualno Pavla). Oni su svi po redu bili Semiti te su pišući evandjelja i poslanice grčkim jezikom zapravo u glavi mislili aramejskim odnosno židovskim jezikom. Pisali su dakle u židovsko-aramejskom duhu i mentalitetu. Da bi suvremeni čovjek mogao razumjeti poruku Svetoga pisma Novoga zavjeta, prevodilac mora o tome voditi računa. Izraze mora ne samo točno i doslovno

prevoditi, nego ih često mora i prereći, pretočiti u izraz koji suvremenu čovjeku najbolje odgovara. To je metoda koju u prevodenju Biblije upotrebljavaju prevodioci Svjetskog biblijskog društva (UBS). Predstavnici tog Društva organizirali su u nas nekoliko seminara za prevodioce Biblije na suvremeni govorni jezik. Plod tih seminara bio je prijevod Evandjelja na srpski jezik i sada Rozmanov prijevod Evandjelja na slovenski jezik. Rozman je prevodeći Sveto pismo na slovenski jezik strogo poštivao pravila i načela Biblijskog društva. Poštivao je činjenicu da su evanđelisti bili Semiti i da im grčki jezik nije bio materinski nego zapravo strani jezik, jezik koji su oni naučili bilo u školi bilo kroz kontakt s Grcima. Oni su mislili semitski, a izražavali se grčki. Odatle tako snažan utjecaj židovsko-aramejskog jezika na Novi zavjet. Rozman je, imajući to u vidu, pokušao prereći mnoge izraze koji su sami po sebi suvremenu čitatelju nejasni. Prevodilac ipak u tome nije pretjerivao. Nastojao je ostati vjeran izvorniku ne samo u duhu nego i u slovu. A ono što nije mogao ili htio radikalno sprovesti u tekstu, sproveo je u svome kratkom komentaru. U komentaru je riječi i izraze koji se nalaze u tekstu, a suvremenu čitatelju su nejasni, lucidno, bistro i kratko protumačio. Ta njegova tumačenja su pravo biserje njegove egzegeze odnosno njegova komentara Novoga zavjeta. Taj komentar olakšava čitatelju čitanje i omogućuje mu razmatranje evanđeoskih tekstova.

Rozmanov prijevod Evandjelja izišao je u suradnji sa Svjetskim biblijskim društvom (UBS), što je jedinstven slučaj za naše prilike i za naše tlo. Učinio je to prije njega u novije vrijeme još samo dr Čarnić na srpskom jeziku. Tako je njegov, Rozmanov, prijevod doista ekumenski prijevod. A to je velik doprinos ekumenizmu u nas. Prijevod preporučamo svima koji slovenski mogu čitati.

Adalbert REBIĆ

Albano Vivala, LA CONDITION COLLEGIALE DES PRETRES AU IIIe SIÈCLE (Theologie historique 14) Beauchesne, Paris 1971. Strana 421.

Istina, ova je knjiga izišla već prije 9 godina. Trebali smo je prikazati već davno prije. No do nje sam došao tek